

Dags att se upp för fästingarna

När våren nalkas vaknar parasiterna till liv. Ta för vana att gå igenom pälsen på din hund om ni vistas ute i skog och mark. Fästingar och kvalster kan orsaka obehagliga sjukdomar som till exempel borrelia, anaplasma och rävsckabb.

TEXT: ANN-CHRISTIN MATHIASSEN

★ I Sverige har vi ett tiotal arter fästingar, men den vanligaste, *Ixodes ricinus*, dominerar till 95 procent. Fästingar finns främst i de södra och mellersta delarna av vårt land, men även utmed Norrlandskusten och ända upp till Umeå.

Fästingen trivs särskilt bra i buskar, högt gräs och tät undervegetation. Den kan inte se, utan upptäcker sitt värddjur genom att registrera vibrationer i marken och koldioxid i luften. Den tar då tag i sitt offer med frambenen och letar sig fram till ett tunt hudparti där den hakar sig fast och börjar suga blod. När fästingen fått i sig tillräckligt med blod släpper den taget och faller av. Det brukar ta ett par dagar.

Fästingar kan sprida obehagliga sjukdomar, såväl till människor som till djur. De sjukdomar som drabbar våra hundar är främst borrelia och anaplasma, men det har även konstaterats några enstaka fall av TBE på hund.

Borrelia

Borrelia är en bakteriell infektionssjukdom som överförs till hunden via fäs-

tingens saliv. Man uppskattar att cirka 20–30 procent av fästingarna bär på bakterien. För att hunden ska bli infekterad måste bakterien ta sig från fästingens tarmar upp till munhålan. Den process tar cirka ett dygn och därför minimeras risken att hunden smittas om fästingen plockas bort så snart den upptäckts.

En smittad hund visar oftast inte symtom förrän 2–5 månader efter smittotillfället. Den typiska röda ringen på huden som kan uppträda hos smittade människor finns sällan hos hundar. Symtomen är ofta svårtydda och diffusa och kan börja med att hunden är hängig och får feber.

De flesta hundar som smittats uppvisar inga symtom alls, men en del kan få symtom från rörelseapparaten som till exempel stela, ömma leder och vandrande hälta. I enstaka fall har man sett att borrelia har orsakat njurskador. På människa kan borrelia orsaka neurologiska symtom, något som inte ses hos hund.

Behandlingen med antibiotika är oftast framgångsrik och det är sällan kro-

niska besvär uppstår. Genomgången infektion ger ingen immunitet, utan hundar kan drabbas upprepade gånger av sjukdomen.

Anaplasma (kallades tidigare Ehrlichia)

Anaplasma är ytterligare en bakteriell infektionssjukdom som sprids på samma sätt som borrelia. Ungefär en av tio fästingar bär på bakterien. Anaplasma kan vara svår att upptäcka eftersom det finns flera andra sjukdomar som kan ge liknande symtom. Feber, nedsatt kondition, minskad aptit och eventuell smärta från lederna är vanliga symtom som uppkommer 1–2 veckor från smittotillfället.

Anaplasma behandlas med antibiotika och prognosen är i de flesta fall god.

I svåra fall kan hunden bli kronisk bärare av bakterien och få återkommande besvär som blossar upp under perioder med nedsatt immunförsvar. Hundar kan drabbas upprepade gånger av sjukdomen, genomgången infektion ger ingen immunitet.

Fästingbortagaren modell "kofoten" är effektiv.

FOTO: SASCHA PREUSSNER/SHUTTERSTOCK

SÅ HÄR TAR DU BORT EN FÄSTING

Det bästa är att använda en fästingbortagare, gripa tag så nära huden som möjligt och sedan dra rakt ut. Använder man fingrarna eller en pincett är det svårare att komma nära huden och risken finns att fästingen kläms sönder eller att fästingens huvud blir kvar i hunden. Att smörja in fästingen med nagellack eller matfett rekommenderas inte eftersom fästingen då kan kräkas upp sitt maginnehåll och tillföra djuret ännu fler smittämnen.

Kolla din hund efter promenaden. Fästingar håller gärna till i högt gräs.

FOTO: FRANK11/SHUTTERSTOCK

TBE (Tick-Borne Encephalitis)

Till skillnad från borrelia och anaplasma orsakas TBE, fästingburen hjärninflammation, av ett virus. TBE drabbar främst människor och är ovanlig hos hundar.

Endast ett fåtal fall har konstaterats på hund i Sverige. Symtomen tros uppkomma efter 7–10 dagar och kan visa sig som beteendeförändringar, skakningar, kramper och hög feber.

De flesta hundar som infekterats med TBE-virus utvecklar aldrig sym-

tom. Det finns i dagsläget ingen behandling mot TBE. De hundar som trots allt blir sjuka har snabbt blivit mycket dåliga och har avlivats eller självdött inom en vecka. Dessa sjukdomsfall har i första hand konstaterats i Centraleuropa.

Förebygg fästingburna sjukdomar

Det finns i dag vaccin mot borrelia, men effekten av det är omdebatterad. Det viktigaste är att dagligen gå igenom

hundens päls och tidigt plocka bort fästingar som bitit sig fast. Fästingar ska man ta bort så fort som möjligt. Risken att bakterier sprids till hunden blir högre ju längre fästingen får sitta.

Det finns även fästingmedel som ska motverka fästingangrepp, allt från medicinska preparat till bärnstenshalsband och giftfria naturmedel. Rådgör med din veterinär om vilket medel som skulle passa din hund bäst. Ett preparat är dock ingen garanti för att hunden inte ska få några fästingar. □

RÄVSKABB HOS HUND

Rävs-kabb orsakas av ett parasitärt kvalster, *Sarcoptes scabiei*. Sjukdomen började spridas från infekterade vilda rödrävar i mitten av 1970-talet. Nära 80 procent av Sveriges rödrävar dog under 1970- och 80-talet när det var som värst. I dag har rävstammen återhämtat sig, men sjukdomen finns fortfarande kvar i landet.

Hundar smittas främst genom direktkontakt med infekterade djur, men även indirekt genom att de besöker ett rävgryt eller en annan plats där ett infekterat djur kliat av sig hudflagor eller pälstussar

som innehåller kvalster. Kvalstren överlever oftast en kortare tid utanför sin värd och kan därmed infektera nya djur.

Kvalstren lever främst i övre cellskiktet av huden. Där gräver de gångar som honan lägger sina ägg i. Utvecklingen i huden från ägg till vuxet kvalster tar cirka två veckor och symtomen hos en smittad hund kan handla om allt från knappt märkbar till mycket svår klåda. Oftast är klådan värst på natten. Tidiga tecken kan vara rodnad och små upphöjningar i huden samt mjällbildning. Dessa hud-

förändringar uppträder ofta på framknän, has, vid svansfästet och vid kanten på öronen.

När infektionen pågått ett tag kan hunden drabbas av pälsavfall och skorpbildningar. Rävs-kabb bör behandlas i tid, annars kan hudskadorna förvärras och till sist täcka hela hunden vilket är mycket plågsamt. Det är viktigt att behandla alla hundar som varit i direktkontakt med det smittade djuret, eftersom de kan vara bärare av smittan även om de inte visar några symtom.